

Vendar ne misli, da se je sol v ti raztopljini za zmiraj pogubila. Mogoče je, vodi jo spet vzeti; al motiš se, ako misliš, da bi jo robotno (mehaniško) odločiti zamogel. Če pa soglejemo slano vodo, bo počasi izhlapela voda, in sol se bo zopet prikazala. Čudili se bomo zopet viditi ravno tiste pravilne, majčkine, predvidljive solne kočke (Salzwürfel), ktere je poprej voda požerla, da ni bilo nič več viditi od njih.

To, prijatli, nam je očitiden dokaz, da tudi to se je zgodilo po tisti nepremeljivi vesoljni postavi, ktera o početju terdih stvari vsakteri reči odločuje lastno podobo ali obliko. Imenujejo se te zmerjene podobe vseh stvari vledenci ali kristali. Delajo se v različnih podobah o sterjenju vsakere snove. Tudi voda, izgled vseh tekočin, jih kaže v zlo različnih dostikrat kaj lepih podobah, kadar se sterdi v led; in sneg — kaj neki je? — nič drugega, kot zvezdiceaste snežinke taci nježnih vodnih vledencov, ki niso ne voda ne terdi led. (Dalje sledi.)

Življenje slavnih Slovanov.

XIV. *)

Franc Andrej Cigler, natoroznanec.

△ Ptuje dežele slavnim možem dostikrat večjo čast skazujejo kot domovina. To je že stara pa žalostna pesnica. Taka se je godila tudi našemu slavnemu domorodcu Francu A. Ciglerju, ki je leta 1842 na Dunaju umrl. Vredništvo nemškega natoroznanskega Kasselškega časopisa (Zeitschrift für Malako-Zoologie) je želelo kmalo po smerti našega Ciglerja, da bi kdo življenje tega učenega moža, kteri se je za natoroznanstvo toliko poganjal, in toliko zaslug pridobil, popisal in na svetlo dal. Gospod F. Šmidt, iskren podpornik vsega dobrega je to prošnjo spollnil in l. 1846 v ravno tistem časniku na znanje dal sledeči kratki popis življenja Ciglerjevega:

Franc Andrej Cigler se je rodil 1. dan oktobra mesca 1761 v Ljubljani, kjer je pod milim varstvom svojih starišev osmo šolo dokončal, potem se je odpravil na Dunaj. Vès vnet za natoroznanstvo je prosil službe v cesarskem muzeju in je bil l. 1806 za varha tega muzeja izvoljen. Poslej je bil naš Cigler v svoji naj večji sreči; noč in dan se je pečal z natoroznanstvom, posebno poznavaje in popisovaje polže in zaklepnice ali školke (conchilije) pozemeljske in povodne, je več plemen poprej neznanih popisal in si imé preučenega moža pridobil. Leta 1823 je to službo slavno doslužil in v pokoj stopil, 3. novembra 1842 pa na Dunaju v svojem dva in osemdesetem letu umrl. Ciglerjevo imé bo v bukvah slavnih natoroznancov vekomaj zapisano. Cigler ni sicer nič slovanskega pisal, ali to nam ne brani ga slavnim Slovanom prištevati, ker smo prepričani, da bi se bil njegov um v slovanskih šolah ravno tako razcvetal in se poslavil z veliko drugimi vred, ki so se morali zavoljo okolišnin svoje dōbe višjih nauk v ptujih jezikih učiti in kteri so pozneje slavna dela tudi v ptujih jezikih pisali. Če so pa to ptujim narodom v dobitek delali, so delali vendar tudi s tem svojemu narodu čast, ker je morala pripravnost za učenost, po kteri pripravnosti veliko posameznih vès narod sodijo, jim že prirojena biti, in toraj njihovemu rodu posebno slavo daje, da si narodu v čigar jeziku so se učili, deleža te slave do cela ne odrekujejo.

To smo pristavili, ker nekteri narodu slovanskemu gledé tistih slavnih sinov, ki so v neslovanskih jezikih pisali, celò delež slave kratijo.

*) Pisatelj, kteri je razun XIII. vse življenjopise sam spisal, bo prihodnjic svoje spise z znamenjem △ zaznamoval.

Novičar iz mnogih krajev.

Iz vseh krajev austrianskega cesarstva, kamor koli je žalostna novica strašnega hudodelstva zoper cesarja došla, se razlega le en glas prokletstva groznega početja, ktero se je še posvečene osebe svitlega vladarja lotilo. Po ostermenji nad toliko zlobo, so se pa tudi povsod zahvalne molitve in pesmi iz pers milionov vdanih Austriancev vzdignile, Boga hvaliti, da je tako drago in nadešno življenje, od ktereга blagor cele države odvisi, nesreče rešil. Po telegrafskih naznanilih se svitli cesar čedalje bolj počuti, bolečina, ki se je zavoljo pretresa možgan ponavljala, začne odjenjati, mirno spanje se sopot verne, in kakor v Dunajskih novicah beremo: cesar sicer stanice ne zapusti, pa se vendar več del dneva že spet z vladarskimi opravki peča. Hrepenenje, svojega cesarja kovarnih naklepov rešenega viditi, in želja, mu ustmeno verno vdanost zvestih dežel in mest na znanje dati péle odbornike iz vseh kronovin na Dunaj k svitlimu prestolu. Tudi iz Krajnskega ste deputaciji deželnih stanov in mestnega odbora se že na pot podale. Do zdaj je bilo že 180 taci deputacij v ti namen od cesarjevega očeta sprejetih. — Dunajski časniki so napolnjeni z natančnimi popisi žalostne dogodbe. Posebno pogumno se je pri napadu morivca nek Dunajski mestnjani, po imenu Ettenreich obnašal, ki je hudodelnika napadel, na tla vergel in se z njim boril, mu nož odvzeti. Za tega voljo je on tudi od cesarja v pričo cele cesarske rodovine Franc-Jozefov viteški red prejel. Tudi se bere od veliko milodarov, ki so jih premožni Dunajčanje v znamenje veselja nad srečno rešitev cesarja za reveže, ranjene vojsake v Milani, in druge dobre namene podelili. Hudodelnik Libeny nek terdi, da se je iz prostega nagiba, in od nobenega najet, tega hudodelstva lotil, vendar so več ptujih in sumljivih oseb zasačili, in policija na Dunaji na take ljudi oistro pazi. — Od preklicaniga bakreniga denarja leži v dunajski c. k. kovarnici čez 11.000 centov. Dvajsetice čversto kujejo, s tolarki in pa z goldinarji so prenehali. Pretečeni teden so bile perve desetice gotove, ki imajo velikost starih petink. — Med austriansko in prusko vlado je colna zaveza za 12 let storjena. — V Milani se po ostrih postavah obsede ravná. Vojsaki so več dni noč in dan na nogah bili; poboljšek, ki ga zavoljo težavne službe imajo, jim mora mesto plačati. Tudi proti Švajcu, kjer se je prekucijska povzdiga v Milani osnovala, se bode po vsi ojstrosti ravnalo. Vsaka zaveza med Tesinskim kantonom in med Lombarškim je razrešena. Nobeden ne smé iz ene v drugo deželo čez granico iti, noben Švajcar, ako tudi popotni list ima, ne smé čez Tesin v Lombarško priti. Vsim Tesinskim deželjanom, ki so se v Lombarškim naselili, ali tam barantajo, je zapovedano, Laško v 3 dnéh zapustiti in se v Švaje nazaj podati. Govori se, da jih je več tavžent, ktere ta kaznen zadene. Vzrok tega odgnanja Tesinčanov, je razun védniga podpihovanja Laških prekucnežev od Tesinske strani tudi to, da so onodne gosposke neke menihe naših dežel iz franciskanerskega reda brez vsega vzroka pregnale. Tudi se govori, da bojo vse vlade od Angležev oistro tirjale, nad beguni na tanjko čuvati ali jih iz dežele pregnati, hudo se graja ravnanje Angličanov, ker se v Londonu po javnih razglasih denarji za podpiro Košutovih in Mazzinovih namenov nabirajo. — „Teržaškemu časniku“ se iz Carigrada piše, da so onodni prebivavci zlo prestrašeni, ker njih sultan, nek posebno od francoskega poročnika podpihovan, tirjavam našega cesarja zadovoliti neče. Austrianski poslanik s svojimi uradniki in služabniki je za odhod popolnoma pripravljen, parobrod „Croatia“ že na-nj čaka, in ako odrine, je konec mirne zveze s Turčijo. Pri tem

občnim strahu pred vojsko turški papirni denar v svoji ceni zlo vпада. Cesarski poslanik Leiningen je caru do 12. t. m. obrok za odgovor na pisanje našega cesarja dal. Turk je skušal si z odlašanjem pomagati, in je posredništvo francoskega in angleškega poslanika ponujal, pa Leiningen ga je z overženjem vseh takih ovinkov k očitnemu odgovoru naganjal. Kar se je po časopisih bralo, da hoče naš cesar od Turka neke okrajne poleg morja okoli Dubrovnika (Ragusa) v svojo oblast dobiti, ni res, le morskih pravic okoli teh turških bregov si avstrijski cesar od Turka nikakor kratiti ne da. Med drugimi rečmi se nek tudi od Turka tirja, da bi car vse madžarske in poljske begune, ki so v letu 1849 v njegovo armado stopili, zapodil in iz Evrope odpravil, in da bi se zavoljo svojiga proti Austriji neprijateljskega ravnanja v zadevah teh begunov v letih 1849 in 1851 v svojoročnim pisanju do našega cesarja zagovarjal. V taki hudi zadregi je sultan nekiga Armenca Daut Ogli v Pariz pomoči iskat poslal. V Černogori so pet serdita vojska divja. Znani Stratimirovič je tudi tam. Izdajstvo Belopavliškega serdara je Černogorcem v veliko škodo, ker ste dve nahii namreč Novačka in Moračka od njih popolnoma ločene, le če se turška armada predere, se zamorejo zjediniti. Omer paša veli, vse pomoriti in pokončati, pa slabo vreme in grozne nevihte napredovanje Turkov zlo ovirajo, tako so hudi nalivi Grahovsko polje v jezero popolnoma spremenili. Štirje tovarši junaškega Jankota, Grahovskega vojvoda, so v temni noči, o hudim viharji iz turškega vjetja na našo mejo pobegnili, in grozovite reči od turške divjačnosti in zlobe pripovedujejo. Po nar novejši novici v „Narodnih Novinah“ iz črnogorske granice so nek Černogorci Omer-pašata so pet dobro nabili. 8. dan t. m. je ukazal oddelku armade se čez „Hadži most“ preko Zete do Frutaka podati. Černogorci so se umaknili do sela Vitezoviče. Ponoči od 8. do 9. je Zeta tako narasla, da je turški most odnesla, in armada na desnem bregu se z uno na levem ni skleniti mogla. To zapazivši plane kakih 3000 mož iz Piperske, Moraške in Kučke nahie, ktere je Omer-paša že sebi podveržene in zveste menil, tak silovito na Turke, da so se ti vës prestrašeni v beg proti Spuzu spustili in veliko zgubo imeli. Černogorci to zvediti, planejo na oddelek pri Frutaku in so ga skoro pokončali. Po spriči svedoka je 500 Turkov vjetih, 400 mertvih, veliko konj, strelil in turško denarnico so si Černogorci nek zaplenili. Dva avstrijska oficirja k Omer-pašatu poslana — zakaj, se ne vé — sta te dni čez Černogoro nazaj v Kotor prišla. Omer-paša ju je nek prav prijazno sprejel, in jima terdno vero dal, da se ne bo naše granice dotaknul, ker je le prišel nepokojne Černogorce strahovat. Želel je jim v dar podati dva arabska konja, enega našemu cesarju, drugega generalu Mamula, pa oficirja sta mu odrekla ju vzeti, ker nista za take darove pooblastena bila. Pertožil se je jima tudi, da mu je prav neljubo slišati; da njegov rojak Stratimirovič Černogoreom pomaga. — Amerikanci si hočejo prijaznosti japonskega cesarja s silo pridobiti. Poslali so oborožene barke v tiste kraje, pa cesar jih bo tudi gorko sprejel. Vse japonske luke so za brambo pripravljene, po vseh bregovih topovi režé, po hribah vsaka noč gromade goré. En milijon soldatov Amerikance pričakuje. Japanci jim hočejo pokazati, da niso Kinezarji.

Klepec.

(Dalje.)

Ostane sama lepa Zlata,
Počasi zbira misli svoje;
Pogubo vidi zdaj gotovo,
Pogubo strašno, sramotljivo.

Na čelo stopi merzla sraga,
Kolena ji zatrepetajo,
Ko bi pošast pred njo zijala.
Na tla se verže, solze toči,
V nebasa hoče britko serce
V gorečih prošnjah izkipeti.
Al čuj pred durmi terdo hojo!
Čuvaja so koraki teški,
Ki plasi devo iz molitve.
I čuj, odspodej kak ostudno
Ponočnih gostov šum udarja!
Kameni grad se hrupa trese.
Al ne gromijo že na kviško?
Na noge skoči plaha deva,
Ne pripusti ji strah moliti.
Drugam leti boječa misel,
Leti za taboj, o mladeneč!
Ki v daljnji zemlji pač ne misliš,
Kak ti nevesto ropar jemlje.
In tudi oca, bratov išče,
Al so mertvi, al še živijo,
Al se pripravljajo na pomoč,
Ako jih sablja ni končala.
In tudi brezno z okna meri,
Ki se odpera spodej černo,
Prijazno ž njim zavezo dela:
Naposled bodi ti zavetje!
Al že se dolga noč nagiba,
Že je danica zgodnja vstala.
Vse tiho je okoli grada,
Le znotra divji šum razsaja.
Al ni to tamkej zlato zarje,
Ki se po nebesu razlija?
Al ni škrijanec to, ki poje?
O da bi bil poročnik sladki
Pomoči bližnje, rešiteljne,
Ker že poteka čas poslednji.
Pa kaj! okolica je nema,
Le v gradu raste ropotanje,
Ter huje, gromneje bobneva,
Ker aga vstaja. Izza gore
Pogleda solnce rošno lice;
O deklica gorje ti! sadaj!
Že buri divji po stopnicah —
Ne boj se zadnjega zavetja,
Smert ti je bolje od sramote —
Al stoj! pred gradom tromba poje.

Na noge Turci poskočili,
Orožje urno so zgrabili,
Se po zidovji razverstili.
Serdito leta Hasan — aga,
Tovaršem terdo ukazuje:
»O čujte me, tako vam Alah!
»Po bliskovo sukajte sablje,
»Secite glave psom kaurskim,
»Ko seče poljsko travo kosce.
»Gorje mu, če bi kdo zanašal!
»Naj pomnijo na večne čase,
»Kadaj so Turku slast kalili.
(Dalje sledi).

Milodari za reveže pri sv. Trojici

Nekteri farmani iz Komenda

6 gold.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajinj	
	23. februarja		21. februarja	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik pšenice domače	2	14	2	28
1 » » banaške	2	20	2	26
1 » » turšice	1	40	1	54
1 » » soršice	2	—	2	8
1 » » reži	—	—	1	58
1 » » ječmena	1	30	1	22
1 » » prosa	—	—	—	—
1 » » ajde	1	33	—	—
1 » » ovs	—	59	—	53

Natiskar in založnik Jožef Blaznik v Ljubljani.